KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 10.11.2005
COM(2005) 565 konč.

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES):
Od zamisli do uresničitve

{SEC(2005) 1432}

KAZALO

Uvod…… 3

Povzetek 3

1. Strateška razsežnost 4

2. GMES v službi EU 6

3. Izvajanje 7

3.1 Uporabniki v ospredju 7

3.2 Postopna uvedba pilotnih operativnih storitev 7

3.3 Možne storitve hitre uvedbe 8

3.4 Strategija financiranja 8

3.5 Uporaba obstoječih zmogljivostih 9

3.6 Presoja vpliva 10

3.7 Upravljanje 10

3.7.1 Vloge in dolžnosti 11

3.7.2 Struktura 12

4. Spodbujanje GMES/Strategija blagovne znamke 13

UVOD

Cilj GMES je zagotoviti zanesljive in pravočasne trajnostne storitve v zvezi z okoljskimi in varnostnimi vprašanji, ki bodo podprla potrebe oblikovalcev javne politike. GMES je pobuda, ki jo vodi EU, pri kateri bo ESA izvajala vesoljsko komponento, Komisija pa ukrepe za opredelitev in razvoj storitev na mestu samem in z daljinskim zaznavanjem.

To sporočilo določa strategijo za vzpostavitev GMES, začenši s pilotno fazo prvih treh operativnih storitev GMES do leta 2008, razlaga postopek za opredelitev obsega teh storitev skupaj z uporabniki, določa cilj Komisije o zagotavljanju trajnostnih storitev in obravnava vzpostavitev ustreznih upravljalnih struktur, ki so povezane s posamezno fazo programa.

POVZETEK

V času, ko imata upravljanje in ustrezna uporaba informacij pomemben geostrateški pomen, mora biti Evropa sposobna na zanesljiv in pravočasen način neodvisno oceniti odzive politike. Celovit sistem za opazovanje zemlje, ki se poslužuje vesoljskih tehnik in tehnik na mestu samem (kopnem, zraku in morju) z dobro opredeljenimi operativnimi storitvami, je ključen za zagotavljanje izvajanja ter spremljanja okoljske in varnostne politike na področju trajnostnega razvoja.

Čeprav so sedanje zahteve po storitvah za opazovanje zemlje v Evropi še vedno razdrobljene, so vedno pogostejše. To lahko spremenita dva dejavnika. Kot prvo, nosilce odločanja na vseh ravneh je treba prepričati, da so storitve kakovostne in trajnostne. Kot drugo, na podlagi izkušenj morajo 0videti, da bodo te storitve zadostno prispevale k ciljem njihove organizacije, da bodo upravičile stroške njihovega dolgoročnega delovanja, vzdrževanja in obnove.

Na področju oskrbe je Evropa razvila sredstva ter strokovno znanje in izkušnje svetovnih razsežnosti. Kljub temu so opazovalni sistemi še vedno vodeni neodvisno ter ne pokrivajo opazovalnih sistemov na mestu samem kot tudi satelitskih opazovalnih sistemov v celoti. Mnogi sateliti in opazovalne mreže na mestu samem so poskusni ter ne morejo zagotavljati zahtevane kakovosti in trajnostnih meritev, ki bi zagotovile podlago za zdajšnje in prihodnje operativne storitve. Medtem ko mednarodni partnerji veliko vlagajo v razvoj zmogljivosti za globalno nadzorovanje, Evropa še vedno uporablja različne nacionalne zmogljivosti in različne nacionalne standarde.

S priznavanjem strateškega pomena opazovanja zemlje in njegovih vedno večjih možnosti bo Evropa v okviru programa GMES razvila svoje operativne zmogljivosti. Cilj GMES je uskladiti obstoječe sisteme, nuditi preverjene storitve in, kar je bistveno, zagotavljanje njihove trajnosti v prihodnosti.

Razvoj GMES bo potekal po korakih z uvedbo storitev pilotne faze, začenši s tremi hitrimi storitvami (kopenskimi, pomorskimi, v primeru nesreče) do konca leta 2008. Skupaj je bilo opredeljenih že enajst začetnih storitev, ki bi jih lahko uspešno uporabljali za raznovrstne potrebe.

Kratkoročno se bo GMES posluževal obstoječih opazovalnih zmogljivosti na mestu samem in v vesolju, ki so jih razvile države članice ESA in EU. Dolgoročneje bo vlagal v vzpostavitev

novih zmogljivosti za zagotovitev trajnostnih virov podatkov in infrastrukture, ki bodo podprle razvoj storitev GMES.

Optimalno usklajenost je treba doseči tudi pri upravljanju dejavnosti, povezanih z GMES. Komisija načrtuje ustanovitev organizacijske strukture za storitve GMES, da bi pospešila koncentracijo povpraševanja in izboljšala ureditev notranjega upravljanja. Vlaganje EU in ESA v vesoljsko komponento bo vodila EU skupaj z ESA v skladu z ustreznimi finančnimi pravili. O dolgoročnejših strukturah za upravljanje GMES bodo razpravljale države članice EU in ESA.

Učinkovito upravljanje podatkov in izmenjava informacij sta predpogoj za storitve GMES. Neprekinjen dialog med interesnimi skupinami bo še naprej pomagal razvijati potrebno prostorsko podatkovno infrastrukturo in podprto bo izvajanje predloga Direktive INSPIRE (Infrastruktura za prostorske informacije v Evropi). Kot takšen bo GMES prispeval k olajšanju dostopa do geoprostorskih informacij na vseevropski ravni ter olajšanju njihove uporabe in usklajevanja. GMES bo ključno orodje za povečanje interoperabilnosti nacionalnih sistemov in bo s tem pospešil razvoj enakovrednih evropskih standardov.

GMES bo imel vedno večjo vlogo v dvostranskih odnosih EU z mednarodnimi partnerji. Njegov razvoj bo potekal ob upoštevanju dejavnosti Skupine za opazovanje zemlje (GEO). S svojo združevalno vlogo bo bistveno prispeval k globalnemu desetletnemu načrtu izvajanja GEOSS (Global Earth Observation System of Systems – Sistem sistemov za opazovanje zemlje).

1. STRATEŠKA RAZSEŽNOST

Povpraševanje po informacijah o okolju in varnosti ima geostrateške razsežnosti. Politični mandat zanj je bil izražen na vrhu v Göteborgu junija 2001 in v poznejši resoluciji Sveta[1] o „doseganju **operativne** in **avtonomne** evropske zmogljivosti do leta 2008“.

V svojem februarskem Sporočilu iz leta 2004[2] je Komisija poudarila strateško vlogo GMES pri razvoju EU kot globalnega akterja in opredelila elemente za njegovo izvajanje. Evropski parlament je izrazil podporo uvedbi GMES[3]. Drugi Vesoljski Svet je potrdil, da bo GMES druga vodilna prvina EU vesoljske politike po Galileu.

Vedno večje povpraševanje je poudarilo potrebo po zanesljivih in pravočasnih informacijah. Naravne katastrofe in katastrofe, ki jih je povzročil človek v Evropi, Ameriki, Aziji in Afriki, so s povečanimi varnostnimi potrebami še bolj podkrepile potrebo po izboljšanih sistemih spremljanja. Opredeljene so bile zahteve na lokalni in globalni ravni.

GMES bo bistveno prispeval k izpolnjevanju potreb EU po civilni varnosti[4]. Poleg tega bo zagotovil možnosti za dodatne zmogljivosti na področju Evropske varnostne in obrambne politike (EVOP). Prizadevati si je treba za vse možne civilne in vojaške sinergije, ki bi

---

1 Resolucija Sveta 2001/C 350/02 (13.11.2001).

2 Globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES): Vzpostavitev zmogljivosti GMES do leta 2008 – Akcijski načrt 2004–2008 (COM(2004) 65 konč.)

3 B5-0045/2004, Resolucija Evropskega parlamenta o akcijskem načrtu za izvajanje evropske vesoljske politike.

4 Poročilo skupine strokovnjakov za vesolje in varnost (marec 2005).

zagotovile boljšo uporabo sredstev, pri čemer je treba zagotoviti usklajenost s Satelitskim centrom EU (EUSC), ki že deluje na tem področju.

GMES bo nudil pomembno podporo pri spremljanju in presojevanju okolja ter prispeval k izvajanju Skupnega okoljskega informacijskega sistema, ki ga razvijajo Komisija in države članice. Izboljšal bo kakovost okoljskih informacij, saj bo izboljšal njihovo dostopnost ter poenostavil in racionaliziral okoljsko poročanje.

GMES torej zajema lokalna, regionalna in globalna področja ter podpira nadaljnji razvoj vodilne vloge Evrope pri praktičnem izvajanju opazovanja zemlje na področju spremljanja podnebja in okolja ter civilne varnosti.

GMES bo EU zagotovil orodje za sodelovanje v mednarodnih prizadevanjih v skladu z julijskimi priporočili G8 o krepitvi globalnega sistema za opazovanje podnebja. Z razvojem afriškega observatorija in izvajanjem pobude afriškega spremljanja okolja za trajnostni razvoj (AMESD – African Monitoring for Environment for Sustainable Development) bo prispeval k Strategiji EU za Afriko[5]. GMES je bil poudarjen v dialogih EU z ZDA, Rusijo, Kitajsko in Indijo[6]. ZDA so pred kratkim objavile svoj Strateški načrt za integriran sistem za opazovanje zemlje. Rusija in Japonska jim bosta kmalu sledili.

GMES bo glavni evropski prispevek k globalnemu desetletnemu načrtu za izvajanje sistema GEOSS. GMES bo zagotovil podatke in storitve, povezane z okoljem in varnostjo. Sodelovanje EU pri sistemu GEOSS bo olajšalo izmenjavo informacij z mednarodnimi partnerji na področju spremljanja okolja in spodbudilo uporabo opazovanja zemlje ter razvoj opazovalnih sistemov po svetu.

Kot pobuda EU bo GMES v središču številnih partnerstev. Te je treba opredeliti na ravni EU, vključno z vlogo agencij, držav članic, storitvenega sektorja z dodano vrednostjo (vključno z MSP), skupnostmi uporabnikov itn.

Z novimi inovativnimi storitvami z dodano vrednostjo bo GMES spodbujal gospodarsko rast. V pobudi Komisije za rast[7] je bil izbran kot eden od projektov s hitrim začetkom. GMES mora spodbujati industrijski sektor pri širitvi ponudbe storitev in razvoju inovativnih opazovalnih, komunikacijskih in informacijskih tehnologij, ki bodo potrebne v okviru dinamičnih in evolucijskih zmogljivosti GMES, in zasebnemu sektorju omogočati vedno večjo uporabo informacijskih virov. Evropski industrijski temelj bo imela pomembno vlogo pri ohranjanju evropske avtonomne zmogljivosti in politične neodvisnosti med sprejemanjem odločitev.

---

5 „Strategija EU za Afriko“ COM(2005) 489 konč. (12.10.2005).

6 Vrh EU-ZDA (Skupna deklaracija EU in ZDA o pobudi Evropske unije in Združenih držav za krepitev transatlantskega gospodarskega povezovanja in rasti) je sklenil, da bo „spodbujal sodelovanje z uporabo civilnih vesoljskih tehnologij za trajnostni razvoj, znanost, raziskovanje in poglobitev družbe znanja“. Na vrhu EU-Rusija maja 2005 je bilo sprejetih več časovnih načrtov za štiri skupne prostore. V časovnem načrtu za skupni gospodarski prostor sta se EU in Rusija strinjali, da „zagotoviti ustrezno okolje za uspešno sodelovanje na področju programa GMES.“ Na vrhu EU-Kitajska septembra 2005 sta se obe strani strinjali glede „krepitve sodelovanja EU in Kitajske na področju vesolja, zlasti pri skupnih dejavnostih opazovanja zemlje in zemeljske znanosti […]”.

7 „Evropska pobuda za rast: Investicije v mreže in znanje za rast in delovna mesta: končno poročilo Evropskemu svetu“ COM(2003) 690 konč. (21.11.2003).

2. GMES V SLUŽBI EU

GMES bo znatno povečal zmožnost geoprostorskih informacij, da podpirajo različne politike EU, zlasti:

– evropske okoljske obveznosti na ozemlju EU in globalno, tako da bo prispeval k oblikovanju, izvajanju in preverjanju okoljskih politik Skupnosti[8], nacionalnih predpisov in mednarodnih konvencij;

– druga področja politik EU, kot so kmetijstvo, regionalni razvoj, ribištvo, promet, zunanji odnosi, razvojna in humanitarna pomoč;

– skupno zunanjo in varnostno politiko, vključno z evropsko varnostno in obrambno politiko;

– druge politike, pomembne za varnost evropskih državljanov na ravni Skupnosti in nacionalni ravni[9], zlasti pravosodje, notranje zadeve in carino, vključno z nadzorovanjem in upravljanjem zunanjih meja[10].

Službe Evropske komisije porabijo več deset milijonov evrov na leto za uporabo geoprostorskih podatkov v raznovrstnih politikah – Satelitski center EU podobno pridobiva podatke z opazovanjem zemlje za zagotovitev informacij SZVP, vključno z EVOP[11]. Na podlagi sedanjega in predvidenega razvoja politike se bodo ti izdatki v bližnji prihodnosti zagotovo močno povečali.

Nekaj konkretnih primerov:

– na področju kmetijstva: preverjanje pridelovalnih površin in kmetijsko-okoljski ukrepi;

– na področju ribištva: sisteme za spremljanje in odkrivanje plovil;

– na področju zunanjih odnosov: pridobivanje satelitskih posnetkov s posebnimi instrumenti Skupnosti (npr. mehanizma za hitro ukrepanje);

– na področju okolja: rabo prostora in spremembe rabe prostora, naravne nesreče (npr. gozdni požari, poplave, posledice cunamija) ter spremljanje globalnih podnebnih sprememb;

– na področju razvojne politike: voda, rastlinstvo in dejavnosti spremljanja varnosti hrane;

– na področju raziskav: okoljske raziskave.

---

8 Šesti okoljski akcijski načrt (2004–2010) o podnebnih spremembah, naravi in biotski raznovrstnosti, okolju in zdravju, naravnih virih ter odpadkih.

9 „Evropska varnostna strategija – Varna Evropa v boljšem svetu“ Javiera Solana, 12.12.2003.

10 Vključno z delom Evropske agencije za upravljanje operativnega sodelovanja med zunanjimi mejami držav članic.

11 Glej Skupni ukrep Sveta z dne 20. julija 2001 o ustanovitvi Satelitskega centra Evropske unije, točka 1 člena 2 (2001/555/CFSP). Center bo podpiral odločanje v Uniji na področju SZVP, zlasti EVOP, tako da bo v skladu s členoma 3 in 4 zagotavljal material iz analiz satelitskih posnetkov in spremljajočih podatkov, vključno z zračnimi posnetki, če je to primerno .

3. IZVAJANJE

3.1 Uporabniki v ospredju

Cilj sedanje razvojne faze je izgradnja močne baze uporabnikov informacijskih storitev GMES. To vključuje opredeljevanje in posodabljanje potreb ter zagotavljanje zanesljivih in učinkovitih storitev.

Uporabniki informacijskih storitev GMES sodelujejo pri razvoju, izvajanju in spremljanju okoljske ter varnostne politike od globalne do lokalne stopnje. Evropska komisija je eden od ključnih uporabnikov. Trenutno opredeljuje svoje lastne potrebe in postopoma zbira povpraševanja.

Uporabnikom je treba zagotoviti, da so storitve dolgoročne. Za to je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev razpoložljivosti vesoljske infrastrukture, infrastrukture na mestu samem in infrastrukture za upravljanje podatkov.

Za potrditev kakovosti, ustreznosti in učinkovitosti storitev je treba vzpostaviti mehanizme za presojevanje. Uvedba posamezne storitve bo povezana s številnimi ključnimi razvojnimi stopnjami. Ustrezni časovni načrti bodo vključevali posamezne začetne in operativne stroške.

3.2 Postopna uvedba pilotnih operativnih storitev

GMES je po naravi zapleten: po potrebi bo zahteval vključitev podatkov iz vesoljskih zmogljivosti za opazovanje zemlje in zmogljivosti za opazovanje zemlje na mestu samem (zračne, vodne, zemeljske) v operativne aplikacijske storitve po meri uporabnika.

Bistveno je napredovanje sedanjega pristopa, ki temelji na projektih. Postopoma je treba zgraditi zmogljivosti, ki bodo temeljile na jasno opredeljenih prednostnih nalogah in uporabljale obstoječe elemente, kadar je to mogoče.

Postopno uvajanje storitev bo temeljilo na:

- njihovi razvitosti;
- sprejetju v skupnostih uporabnikov (pomembno za oblikovanje in izvajanje politike) in
- dolgoročnosti povpraševanja in ponudbe.

Pilotne storitve in zahtevana infrastruktura bodo financirane z združevanjem sredstev Skupnosti z nacionalnimi in regionalnimi sredstvi. Hitrost uvedbe storitev bo odvisna predvsem od učinkovitega izkoriščanja in zbiranja virov financiranja.

Doseči je treba večjo interoperabilnost oskrbovalnih sistemov, uskladiti in pospešiti standardizacijo podatkovnih struktur ter vmesnikov, premagati politične ovire pri izmenjavi podatkov, oblikovati mehanizme za zagotavljanje kakovosti, doseči združevanje podatkov iz različnih virov na različnih ravneh in zagotoviti inovativne in uporabnikom prijazne, stroškovno učinkovite in trajnostne storitve. Tak razvoj mora postati del skladnega in enotnega skupnega programa brez izgub prednosti decentraliziranega upravljanja in naložb.

Izbrati je treba kratkoročne možnosti in opredeliti njihovo področje uporabe. Za izpolnitev cilja vzpostavljenosti operativnih storitev do leta 2008 jih je treba obravnavati po hitrem postopku.

3.3 Možne storitve hitre uvedbe

Komisija sklepa, da bodo v prvi fazi tri hitre storitve verjetno izpolnile ta merila in prešle v pilotno operativno fazo. Določila je postopek za njihovo potrditev in opredelitev njihovega natančnega področja uporabe ter pogojev. Ta postopek vključuje tematske delavnice (ki bodo potekale od oktobra do novembra 2005), ki bodo okrepile udeležbo in sodelovanje ustreznih skupnosti uporabnikov. Tri storitve, ki jih je EU in državam članicam ESA predlagal Svetovalni svet GMES, so ukrepanje v nesreči, spremljanje kopnega in pomorske storitve. Opisane so v Prilogi A.

Skupni cilj ostaja večji obseg storitev GMES, ki ustrezajo zahtevam uporabnikov in so zaradi gospodarskih in družbenih koristi upravičene do naložb. Podpora za začetek vzpostavitve teh storitev bo zato pripravljena v letih 2005–2006. Z uporabo enakega postopka validacije kot pri hitrih storitvah (glej Prilogo B) bodo postopoma uvedene nadaljnje pilotne storitve, ki bodo nudile širši razpon, kot je napisano v Prilogi C. Te bodo na primer vključevale storitve, kot so spremljanje atmosfere, nadzor zunanjih meja in preprečevanje kriz, pri katerih so nekatere države članice poudarile pomen, ki jim ga pripisujejo.

Cilj je postopen razvoj in validacija številnih pilotnih operativnih storitev na podlagi izbranih raziskovalnih in razvojnih projektov, ki razširjajo in krepijo sedanje dejavnosti. V skladu s tem Komisija zagotavlja, da trenutni projekti GMES podpirajo izvajanje potencialnih operativnih storitev v okviru OP6. Preostala sredstva OP6, ki jih je treba še dodeliti, bodo, v kolikor je to mogoče, osredotočena na hitre storitve, vključno z vključitvijo komponent (komponent na mestu samem, vesoljskih komponent in komponent za upravljanje podatkov) ter izgradnjo vesoljske komponente GMES. Pilotna faza hitrih storitev mora biti zaključena in storitve pripravljene za obratovanje do leta 2008.

Za uspeh storitev GMES je bistven razvoj evropske prostorske podatkovne infrastrukture, kot je predvideno v predlogu Direktive INSPIRE. Pilotne storitve bodo zato delovale tudi kot pilotne storitve INSPIRE in bodo vključene v izvedbeni program INSPIRE. Treba bo razviti podatkovno politiko, ki bo ponudnikom storitev in uporabnikom olajšala pridobivanje in uporabo.

3.4 Strategija financiranja

V zadnjih petih letih je bilo na evropski ravni porabljenih približno 230 milijonov EUR za predstavitvene storitve, povezane z GMES: EU jim bo v okviru OP6 namenila okrog 100 milijonov EUR (od leta 2003 do leta 2006); ESA je v zadnjih petih letih vložila 130 milijonov EUR v vesoljske, zemeljske in storitvene segmente.

Dolgoročno gledajo morajo storitve financirati uporabniki, za kritično infrastrukturo in glavne tehnologije pa je treba uvesti predhodne naložbe za pilotne storitve.

Komisija pripravlja poseben program OP7. Dejavnosti na področju raziskav in tehnološkega razvoja v okviru programa Skupnosti, zlasti na področju okolja, so v veliki meri odvisne od podatkov iz opazovanja zemlje. Kot drugi vodilni prvini vesoljske politike EU bo GMES predvidoma dodeljena velika večina sredstev, ki so na voljo za vesolje na podlagi Sedmega

okvirnega programa za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti[12] (OP7). S temi sredstvi bo predvidoma financiran znaten del proračuna za vesoljsko komponento, ki ji ESA v obdobju 2006–2013 namenja 2,3 milijard EUR[13]. Države članice EU in ESA že načrtujejo, da bodo to naložbo dopolnile s programom ESA in v nekaterih primerih s programi za razvoj nacionalnih satelitskih sistemov.

Raziskovalni projekti, financirani v okviru tematske prednostne naloge OP7 „Okolje“, bodo še naprej pomagali opredeliti prihodnje operativne storitve GMES. Zbrali bodo splošne podatke in modele, ki bodo prispevali k izvajanju devetih področij družbenih koristi v okviru sistema GEOSS. Tematska prednostna naloga „tehnologije informacijske družbe“ bo prispevala k upravljanju podatkov in informacij GMES, izvajanju INSPIRE in s tem tudi k sistemu GEOSS.

Razvoj skupne strategije financiranja za komponente na mestu samem in komponente upravljanja podatkov je bolj zapleten zaradi raznolikosti in odgovornosti, ki so razdeljene med številne različne agencije v državah članicah. Za to bo potrebno boljše usklajevanje finančnih sredstev in zbiranje novih za odpravljanje vrzeli v infrastrukturi.

Uporaba instrumentov Skupnosti, ki niso povezani z raziskavami in razvojem, se bo preučila s komponentami na mestu samem in vesoljskimi komponentami.

Vzpostavitev delovanja GMES zahteva, da mora biti na strani ponudbe prisoten niz javno-javnih partnerstev, ki so financirana iz proračunov za raziskave. Ti bodo še naprej imeli glavno vlogo, vendar jih morajo v prihodnosti, ko bodo storitve postale sestavni del razvoja ali izvajanja javnih politik, podpirati ustrezni institucionalni uporabniki. Na nekaterih področjih lahko GMES z ustreznimi mehanizmi za povračilo stroškov privabi tudi stranke zasebnega sektorja. To lahko omogoči pravočasno partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem.

To se lahko doseže le, če Evropa izkoristi svojo moč z boljšim usklajevanjem in zbiranjem razpoložljivih sredstev.

3.5 Uporaba obstoječih zmogljivostih

GMES bo v največji možni meri uporabil obstoječe nacionalne ali evropske zmogljivosti. Te je treba opredeliti, vključno z dejanskimi in načrtovanimi infrastrukturami, ki bi lahko prispevale k izpolnjevanju zahtev ter zagotovile njihovo interoperabilnost. Treba je opredeliti tudi obstoječe vrzeli, skupaj z nadomestnimi potrebami obstoječih zmogljivosti pa jih morajo obravnavati EU in njene agencije, ESA, EUMETSAT ter države članice teh organizacij. Zagotoviti je treba čim večjo uporabo obstoječih in načrtovanih operativnih satelitov, mrež na mestu samem ter prostorskih podatkovnih infrastruktur v Evropi. Potrebno je boljše usklajevanje in zagotavljanje sredstev, vključno z zmogljivostmi za večnamensko uporabo.

Za zagotovitev avtonomnih zmogljivosti, določenih na vrhu v Göteborgu, se mora Evropa postopoma osredotočiti na lastne zmogljivosti. Opredeliti je treba srednje- in dolgoročno strategijo za doseganje tega, pri tem pa upoštevati vedno večjo medsebojno odvisnost mednarodnih partnerjev.

---

12 COM(2005) 119 konč., 6.4.2005.

13 Predlog programa generalnega direktorja ESA državam članicam ESA.

Vendar je kljub temu razvidno, da je treba nujno sprejeti nekatere ukrepe v zvezi z razvojem vesoljske komponente GMES za ohranitev trajnosti podatkov v naslednjih 10–15 letih. Večina storitev, ki so podobne GMES, je zdaj odvisna od opazovanj številnih satelitov, ki so že presegli svoj nominalen konec življenjske dobe ali pa ga bodo v nekaj letih dosegli.

Za izpolnjevanje najnujnejših zahtev za satelitsko opazovanje je generalni direktor ESA državam članicam ESA predlagal, da zagotovijo začetni proračun za prve razvojne faze prihodnje vesoljske infrastrukture GMES (vključno s tem povezanim zemeljskim segmentom). Komisija pozdravlja ta predlog, ki upošteva njene načrte za začetne in zlasti tri hitre storitve. V letih 2006–2007 bo ocenila svoj prispevek k vesoljski komponenti GMES glede na:

- dokončno izoblikovanje zahtev uporabnikov;
- opredelitev začetnih storitev, zlasti hitrih storitev; in
- odobritev predloga programa in proračuna OP7.

Trenutno poteka ocenjevanje vrzeli in učinkovitosti infrastruktur na mestu samem ter prostorskih podatkovnih infrastruktur. V letih 2006–2007 se bo rezultat teh ugotovitev uporabil za boljšo opredelitev prihodnjih prispevkov Skupnosti.

3.6 Presoja vpliva

To sporočilo določa strategijo in kratkoročne spremembe upravljanja pobude GMES. Preden bodo pilotnim operativnim storitvam dodeljena obsežna sredstva, bo moral biti GMES do njih upravičen na podlagi zanesljive presoje vpliva, ki je v skladu s skupno politiko Komisije. Glede na ustrezne obveznosti, ki jih morajo izpolniti države članic EU in ESA, mora biti ta presoja bolj prilagojena GMES kot presoja vpliva, povezana z OP7. Splošno družbeno-ekonomsko presojo GMES so v prvi fazi študije izvedli neodvisni strokovnjaki. Države članice so zagotovile skupino strokovnjakov za presojo metodologije študije med njenim potekom.

Študija opredeljuje vrsto strateških koristi v zvezi z izvajanjem GMES. Veliko pomembnih koristi je po svoji naravi *neizmerljivih*. Vseeno poročilo opredeljuje tudi velike *izmerljive* koristi za obdobje 2005–2030. Službe Komisije so pripravile predhodno presojo vpliva. Dokončana in objavljena bo, ko na voljo končno družbeno-ekonomsko poročil o študiji, ki bo na voljo v naslednjih mesecih.

Druga faza študije mora biti zaključena novembra 2005 in bo s podrobno validacijo ter nadaljnjim posvetovanjem z interesnimi skupinami skušala podkrepiti skupne splošne koristi. Opredelila bo tudi, katera geografska območja in gospodarski sektorji bodo predvidoma imeli koristi ter bo skušala razlikovati med kratkoročnimi in dolgoročnimi koristmi. Takrat bo presoja vpliva končana in objavljena.

3.7 Upravljanje

Za uspešno izvajanje GMES sta bistveni ustrezna delitev dela in določitev organizacijskih korakov.

3.7.1 Vloge in dolžnosti

Z jasno opredeljenimi vlogami in dolžnostmi bo mogoče doseči optimalno dopolnjevanje med institucijami EU, ESA in njihovimi državami članicami.

EU bo:

- določila prednostne naloge in zahteve;
- združila politično voljo in povpraševanje potrošnikov; in
- zagotovila razpoložljivost in trajnost storitev.

ESA bo:

- podprla in opredelila tehnične specifikacije vesoljske komponente;
- izvajala vesoljsko komponento in usklajevala centre odličnosti po Evropi; in
- svetovala EU o zahtevah v zvezi s prihodnjo vesoljsko komponento.

Države članice lahko:

- krepijo notranje usklajevanje pri zbiranju ustreznih podatkov in upravljalnih dejavnosti ter združijo nacionalno povpraševanje;
- prispevajo k izvajanju potrebnih prostorskih podatkovnih infrastruktur in komponent na mestu samem;
- podpirajo izvajanje vesoljske komponente.

ESA bo zato v skladu s pravili tega programa upravljala razvoj vesoljskih infrastruktur, ki so določene za podporo na podlagi OP7, in te dejavnosti združila z lastnimi na tem področju. Komisija bo neposredno ali z zunanjim izvajanjem upravljala razvoj storitev GMES, ki jih podpira OP7. To bo omogočilo optimalno vključevanje podatkov, pridobljenih s spremljanjem na mestu samem. Po končanih sedanjih projektov v zvezi s storitvenimi elementi ESA–GMES bo nadaljnji razvoj in okrepitev takšnih storitev kot sestavni del celovitega programa OP7 v pristojnosti ES.

Delovanje satelitskih sistemov in sistemov na mestu samem bo treba oceniti za vsak primer posebej, pri čemer je treba upoštevati lastništvo naložb. To mora prispevati k čim bolj stroškovni učinkoviti uporabi obstoječega strokovnega znanja in izkušenj v medvladnih organizacijah, državah članicah in industriji.

V zvezi s pogajanjem o zagotavljanju podatkov z opazovanjem zemlje, ki so potrebni med pilotno fazo in polnim izvajanjem operativnih storitev GMES, bo treba na podlagi skladnega vseevropskega pristopa določiti najučinkovitejši način za doseganje tega.

3.7.2 Struktura

Upravljavska struktura za GMES se mora razvijati v skladu s postopnim razvojem novih operativnih storitev in razvojem zahtev uporabnikov. Mora biti pragmatična, prilagodljiva in modularna. Upravljavska struktura mora biti zato dovolj odprta, da se lahko prilagodi vsakemu naslednjemu koraku.

Za uspešno izvajanje GMES bo potrebno dejavno vključevanje industrije, zlasti MSP in ponudnikov storitev. Sodelovanje industrije pri takšnem projektu skupnega evropskega interesa je odprto. Spremljala jo bo študija izvedljivosti/presoja vpliva.

Pri vzpostavitvi organizacijskega okvira bo GMES v celoti upošteval izkušnje, pridobljene s postopkom Galileo.

a) Kratkoročna

Obstoječe povpraševanje na ravni EU se bo postopoma povečevalo. Komisija bo ustanovila organizacijsko strukturo v okviru Komisije, ki bo okrepila upravljanje GMES. Komisija bo krepila tudi odnose med svetovalnimi organi, zainteresiranimi za GMES in podobna področja.

Naloge nove organizacijske strukture GMES bi bile:

- opredelitev strategije za GMES kot glavne točke za usklajevanje dejavnosti Komisije v zvezi z GMES in združevanje potreb uporabnikov;
- razvoj pilotnih storitev GMES, začenši s hitrimi storitvah; in
- podporo za upravljanje sedanjih in prihodnjih raziskovalnih dejavnosti ter dejavnosti tehnološkega razvoja.

Struktura bi lahko tvorila jedro nastajajočega upravnega organa GMES in bi lahko postopoma delovala tudi v imenu drugih institucij in agencij EU.

b) Srednjeročna (od leta 2007 dalje)

Začetek OP7 bo vključeval vzpostavitev pilotne faze operativnih storitev. Ta obsega nadaljnje združevanje zahtev uporabnikov, validacija storitev GMES, razvoj s tem povezanih infrastruktur, zaključek pogajanj o zagotavljanju dolgoročnega dostopa do podatkov in izboljšane interoperabilnosti.

Če bo v tej fazi taka struktura še obstajala, bi se verjetno razširila z dodatnim osebjem iz nacionalnih, regionalnih ali lokalnih organov iz držav članic EU in ESA v skladu z razvojem operativnih storitev. To bi lahko pomenilo potrebo po prehodu k novi strukturi, ki bi bolje upoštevala dolgoročnejše strukturne potrebe. Komisija je že navedla[14], da bi lahko skupna tehnološka pobuda (JTI) za GMES predstavljala možnost, ki jo je treba oceniti glede na druge možnosti kot sredstvo za združevanje sredstev in mobilizacijo kritične skupine. Takšen pristop bi lahko v program vključil ustrezne organizacije uporabnikov in pokazal, da želi končni uporabnik sčasoma sodelovati v postopku.

---

[14] Evropska vesoljska politika – predhodna izhodišča COM(2005) 208 konč., 23.5.2005.

Kljub temu bo treba v celoti oceniti najustreznejšo upravljavsko strukturo. Komisija predlaga, da se to stori v sodelovanju z državami članicami z uvedbo ustrezne podskupine Svetovalnega sveta GMES. Podlaga za to bi bila študija svetovalcev, narejene v okviru OP6[15], s katero bi se lahko opredelil vpliv potencialnih organizacijskih modelov.

c) Dolgoročna – v celoti operativna faza

V tej fazi bodo številne storitve uspešno zaključile pilotno fazo. Vsaka bo morala zagotoviti določeno kakovost in razpoložljivost izdelkov. Trajnost storitev je verjetno posledica ureditve javnih naročil, na katere lahko vplivajo uporabniki prek osrednjega organa.

4. SPODBUJANJE GMES/STRATEGIJA BLAGOVNE ZNAMKE

Bistveno bo splošno izboljšanje javnega značaja GMES pri uporabnikih in javnosti. Galileo je v medijih močno prepoznan. Za dosego primerljive prepoznavnosti GMES bodo potrebna velika prizadevanja.

Vzpostaviti je treba ustrezno blagovno znamko in njeno jasno vrednost. Program stalnega osveščanja mora postopoma izboljševati sodelovanje interesnih skupin. Poskrbeti mora za javno prepoznavnost, na primer z medšolskim tekmovanjem za izbiro imena programa.

Komisija bo leta 2007 predvidoma organizirala vrh GMES, ki bi lahko združil ključne javne in zasebne interesne skupine, ki bi lahko preučile napredek, izmenjale izkušnje in načrtovale pot za razvoj integriranega svetovnega sistema za opazovanje zemlje.

---

15 „Poročilo GOSIS (D3) o potencialnih organizacijskih modelih GMES“ v okviru posebne podporne dejavnosti OP6.